

A likely gamble

Rashi

Bereshit 24.10-26

10 וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֶשְׂרֵה גַמְלִים מִגַּמְלֵי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ וְכָל־טוֹב אֲדֹנָיו בִּידוֹ וַיִּקֶם וַיֵּלֶךְ אֶל־אָרֶם נַהֲרָיִם אֶל־עֵיר נַחוֹר: 11 וַיַּבְרֶךְ הַגַּמְלִים מִחוּץ לְעֵיר אֶל־בְּאֵר הַמַּיִם לְעֵת עָרֵב לְעֵת צֹאת הַשָּׁאֲבֹת: 12 וַיֹּאמֶר ד' אֱלֹקֵי אֲדֹנָי אֲבִרְהֶם הַקָּרֵה־נָא לְפָנַי הַיּוֹם וְעֲשֵׂה־חֶסֶד עִם אֲדֹנָי אֲבִרְהֶם: 13 הִנֵּה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל־עֵין הַמַּיִם וּבָנוֹת אַנְשֵׁי הָעֵיר יֵצְאוּ לְשָׂאֵב מַיִם: 14 וְהָיָה הַנֹּעֵךְ אֲשֶׁר אָמַר אֵלַיָּהּ הַטִּי־נָא כַדָּךְ וְאֶשְׂתָּה וְאִמְרָה שְׂתָה וְגַם־גַּמְלֵיךְ אֲשַׁקֶּה אֹתָהּ הַכֹּחֵת לְעֶבְדְּךָ לְיִצְחָק וְכִי אֵדַע כִּי־עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם־אֲדֹנָי: 15 וְהִי־הוּא טָרֶם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבָּקָה יֵצְאָת אֲשֶׁר יֵלְדָה לְבִתּוֹאֵל בְּן־מִלְכָּה אֲשֶׁת נַחוֹר אָחִי אֲבִרְהֶם וְכִדָּה עַל־שִׁכְמָהּ: 16 וְהַנֹּעֵךְ טָבַת מִרְאָה מֵאֵד בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יִדְעָה וְתָרַד הָעֵינָה וְתִמְלֵא כִדָּה וְתַעַל: 17 וַיִּרְץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאֵנִי נָא מִעַט־מַיִם מִכַּדְּךָ: 18 וְתֹאמֶר שְׂתָה אֲדֹנָי וְתִמְהָר וְתָרַד כִּדָּה עַל־יָדָה וְתִשְׁקָהּ: 19 וְתַבֵּל לְהַשְׁקָתוֹ וְתֹאמֶר גַּם לְגַמְלֵיךְ אֲשָׂאֵב עַד אִם־כָּלוּ לְשִׁתּוֹת: 20 וְתִמְהָר וְתַעַר כִּדָּה אֶל־הַשְּׁקֵת וְתָרַץ עוֹד אֶל־הַבְּאֵר לְשָׂאֵב וְתִשְׂאֵב לְכָל־גַּמְלָיו: 21 וְהָאִישׁ מִשְׁתַּאֲהָ לָּהּ מִחֲרִישׁ לְדַעַת הַהֲצִלִּיחַ ד' דִּרְבּוֹ אִם־לֹא: 22 וְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגַּמְלִים לְשִׁתּוֹת וַיִּקַּח הָאִישׁ גִּזְזִים וְהָבַּ בְּקַע מִשְׁקָלוֹ וַיִּשְׁנֵי צַמִּידִים עַל־יָדָיָהּ עֶשְׂרֵה זָהָב מִשְׁקָלָם: 23 וַיֹּאמֶר בִּתְּמִי אֵת הַגִּידִי נָא לִי הֵיטֵב בֵּית־אָבִיךָ מְקוֹם לָנוּ לָלֶיֶן: 24 וְתֹאמֶר אֵלָיו בִּתְּבִתּוֹאֵל אֲנֹכִי בְּן־מִלְכָּה אֲשֶׁר יֵלְדָה לְנַחוֹר: 25 וְתֹאמֶר אֵלָיו גַּם־תָּבֵן גַּם־מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ גַּם־מְקוֹם לָלוֹן: 26 וַיִּקַּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לַד':

(14) אותה הוכחת. ראוייה היא לו, שתהא גומלת חסדים וכדאי לכנס בביתו של אברהם. ולשון 'הוכחת' בררת, אפרוביש"ט (הבהרת) בלע"ו: ובה אדע. לשון תהנה, הודע לי בה: כי עשית חסד. אם תהיה משפחתו והוננת לו אדע כי עשית חסד: (17) וירץ העבד לקראתה. לפי שראה שעלו המים לקראתה (שם): (22) בקע. רמו לשקלי ישראל (תרגום יונתן) בקע לגלגלת: ושני צמידים. רמו לשני לחות מצמדות (ב"ר ס"ו): עשרה זהב משקלם. רמו לעשרת הדברות שבהן (שם): (23) ויאמר בת מי את. לאחר שנתן לה שאלה, לפי שהיה בטוח בזכותו של אברהם שהצליח הקדוש ברוך הוא דרכו (בראשית רבתי עמ' צ"ט): ללין. לינה אחת, "לין" שם דבר, והיא אמרה "גם מקום ללון" (לקמן פסוק כה), כמה לינות (ב"ר שם): (24) בת בתואל. השיבתו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון (כלה רבתי פ"ד): (25) מספוא. כל מאכל הגמלים קרוי "מספוא" כגון עצה (שבת עו ע"א) ושעורים (סוטה ט ע"א):

10. And the servant took ten of his master's camels, and departed; for all the goods of his master were in his hand; and he arose, and went to Mesopotamia, to the city of Nahor. 11. And he made his camels kneel down outside the city by a well of water at the time of the evening, the time that women go out to draw water. 12. And he said, O Lord God of my master Abraham, I beseech you, send me good speed this day, and show kindness to my master Abraham. 13. Behold, I stand here by the well of water; and the daughters of the men of the city come out to draw water; 14. And let it come to pass, that the girl to whom I shall say, Let down your water jar, I beg you, that I may drink; and she shall say, Drink, and I will give your camels drink also; let the same be she whom you have appointed for your servant Isaac; and thereby shall I know that you have shown kindness to my master. 15. And it came to pass, before he had finished speaking, that, behold, Rebekah came out, who was born to Bethuel, son of Milcah, the wife of Nahor, Abraham's brother, with her water jar upon her shoulder. 16. And the girl was very pretty to look upon, a virgin, and no man had known her; and she went down to the well, and filled her water jar, and came up. 17. And the servant ran to meet her, and said, Let me, I beg you, drink a little water from your water jar. 18. And she said, Drink, my lord; and she hurried, and let down her water jar upon her hand, and gave him drink. 19. And when she had finished giving him drink, she said, I will draw water for your camels also, until they have finished drinking. 20. And she hurried, and emptied her water jar into the trough, and ran back to the well to draw water, and drew for all his camels. 21. And the man wondering at her held his peace, to see whether the Lord had made his journey successful or not. 22. And it came to pass, as the camels finished drinking, that the man took a golden ear ring of half a shekel weight, and two bracelets for her hands of ten shekels weight of gold; 23. And said, Whose daughter are you? Tell me, I beg you. Is there room in your father's house for us to lodge in? 24. And she said to him, I am the daughter of Bethuel the son of Milcah, whom she bore to Nahor. 25. And she said to him, We have both straw and provender enough, and room to lodge in.